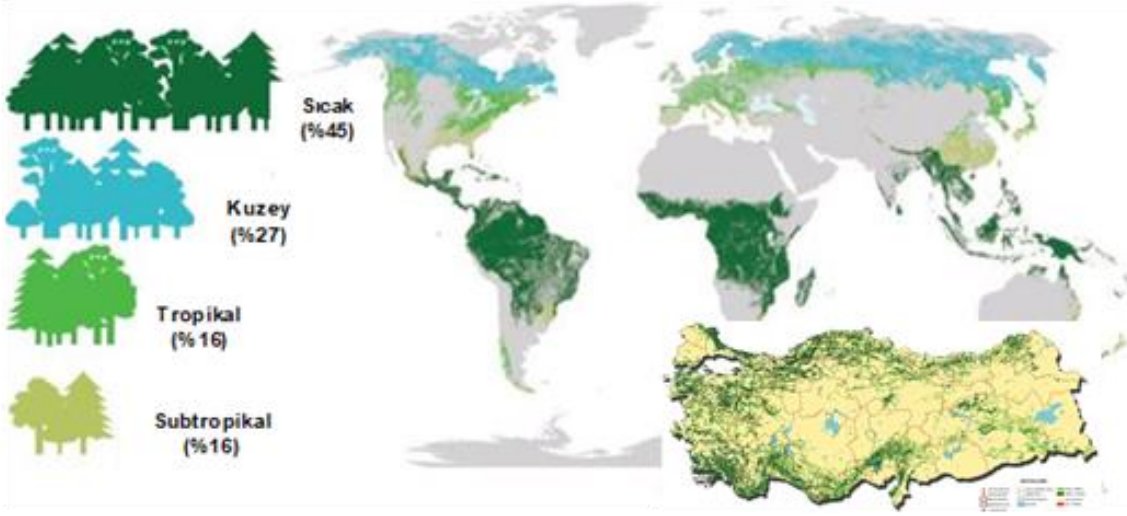

"İyi" haberler var:

GEZEĞENİMİZDEKİ "ORMANLARIN" AZALMA HIZI YAVAŞLIYOR(MUŞ) ...

2 Ekim 2020

Merhaba;

Evet, gezegenimizdeki "ormanlar" azalıyor ama azalma hızı giderek yavaşlıyor. Bunu ben değil, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) söylüyor. 1990'dan bu yana beş yılda bir "**Global Forest Resources Assessment**" (FRA) adıyla yayımladığı yazanaklarda tüm ülkelerin "orman" sayılan alanları ile orman ekosistemlerinin nitelik ve niceliğindeki, yanı sıra, ormancılık çalışmalarındaki değişimlere ilişkin son derece ayrıntılı bilgiler veriliyor. Böylece, "orman" tanımlarında zaman içinde kimi değişiklik yapılıyor ya da ülkelerin "orman" tanımları aynı olmasa da yıllar, ülkeler ve bölgelerarası karşılaştırmalar yapılabiliyor. Şimdilerde "**Global Forest Resources Assessment 2020**"'nin (FRA 2020) hazırlık çalışmaları yürütülüyor. Çalışmalar bittiğinde 236 ülkenin hem "ormanları" hem de ormanlıklarında 1990-2020 döneminde yaşanan niceliksel ve niteliksel değişimler almıştan fazla değişkenle sergilenmiş olacak. Sonuç yazanağının 2021 yılının ortalarında yayımlanması öngörülmüştü. İlgilenenler bu yazanağa;

[www.fao.org/forest-resources-assessment/remote-sensing FRA 2020](http://www.fao.org/forest-resources-assessment/remote-sensing/FRA_2020)

adresinden ücretsiz olarak ulaşabileceğiniz*.

Öte yandan; FAO'nun bu yıl "**Global Forest Resources Assessment 2020 Key findings**" adıyla yayımladığı önyazanakta, söz konusu çalışmaların temel nitelikte bulgularına yer verilmiş. Bu "...Sessiz Tartışmalar"da ağırlıklı bu yayında yer verilen önbilgileri aktarıyorum. Bu amaçla "Google"un çeviri olanağından yararlandım ama belgeyi elimden geldiğince Türkçeleştirdim 😊. Ayrıca her konunun altında ülkemizdeki durum ile ilgili güncel verileri **koyu yeşil zemin üzeri beyaz yazılmış** olarak yer verdim. Bu amaçla daha çok Orman Genel Müdürlüğü'nün "**Resmi İstatistikler 2019**" ile "**Faaliyet Raporları**" başlıklı sitelerindeki verilerden yararlandım. Bunların dışında yararlandığım kaynakları ise ayrıca belirttim.

Selamlarım, yanı sıra, "hain korona herkesten uzak dursun !" dileklerle.

Yücel Çağlar

* Bir kez daha belirteyim: İsteyen bu "...Sessiz Tartışmalar"dan da istediği yerde istediği gibi yararlanabilir; izin almasına gerek olmadığı gibi kaynak gösterme zorunluluğu da yok.

* Bu arada, ilgilenenlere yine FAO'nun **The State of the World's Forests 2020 Forests, Biodiversity and People** başlıklı yayınına da öneririm (<http://www.fao.org/documents/card/en/c/ca8642en>) Kimi verileri FAO'nun bu yayınından aldım; "FAO, Agy" olarak da belirttim.

Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine "Sessiz" Tartışmalar...

Özellikle ekolojik, yanı sıra, ekonomi politik temelli tartışmalarda yersel, ekolojik ve toplumsal genel-lemeci ve ortalamacı çözümlenmeler yapmaktan, tezler öne sürmekten. Ne var ki, özellikle kullandığınız verileri siz üretmediğinizde bu, bir bakıma zorunlu oluyor. FAO'nun üretip paylaşımına açtığı sayısal verilerin çoğunluğu da böyle; üstelik kimileri de pek "masum değil". Ama ben de bu verileri, çoğu zaman "hiç yoktan iyidir" avuntusuyla değerlendirmeye çabalıyorum.

Biliyorsunuz; her ekosistem gibi ormanlar da gezegenimizdeki tüm yaşamın bir bileşeni; gezegenimizdeki tüm süreçlerle, ortam ve varlıklarla doğrudan ya da dolaylı, az ya da çok etkileşiyor. Dolayısıyla, bu temel gerçeklik göz önünde bulundurulduğunda, gezegenimizin herhangi bir yerinde herhangi bir ekosistemde olup bitenler karşısında "nasıl olsa beni ya da bizi yahut ülkemizi ilgilendirmiyor..." düşüncesiyle kayıtsız kalmak hiç de akıllıca bir tutum değil. Sevindirici olan şu ki, bu gerçeği kavrayanların sayısı gezegenimizin her yanında, bu kapsamda ülkemizde de artıyor. Bu nedenle, FAO'nun başta söz konusu yayınları olmak üzere tüm çalışmalarını sakınarak da olsa izlemekte yarar var. Ayrıca hemen hemen hiçbir maliyeti olmayan bu çabaya girildiğinde, sıkça ve yaygın olarak yaşanan "tek ağacı görmekten ormanı görememe" yanılmasıyla da büyük ölçüde kaçınılmış olur. Aşağıdaki açıklamaları bu yaklaşımla "tartışabilirsiniz" 😊 kanımca.

Öte tandan, bildiğiniz gibi, çoğu ekosistem gibi orman ekosistemlerin de niteliği ile niceliği, yanı sıra, yersel dağılımı, temelde, ekolojik koşullar tarafından belirlenir. Bu nedenle, orman ekosistemlerinin niteliği ile niceliğindeki değişimlerin bölgesel ya da ülkesel yahut yöresel ile dönemsel olarak karşılaştırılması her durumda anlamlı olmayabilir; aman dikkat !

Orman Ekosistemi Çeşitleri:

FAO "ormanları" **genel olarak** iki kümeye ayırıyor:

(i) Doğal olarak yenilenebilen orman ekosistemleri:

Temelde doğal yenilenme yoluyla oluşan orman ekosistemleri. "Doğal Orman Ekosistemleri" ya da "Birincil Ormanlar"- *yahut Türkçemizdeki söylemle "bakir ormanlar"*-. Böylesi "ormanlarda" insan etkisi yoktur ya da ayırt edilemeyecek denli azdır.

(ii) İnsanlar tarafından oluşturulmuş orman ekosistemleri: Oluşturulmuş Orman Ekosistemleri.

Temelde fidan dikimi ya da tohum ekimi yoluyla oluşturulan orman ekosistemleri. Bu kapsamda;

- o endüstride hammadde olarak kullanılan odun hasat etmek amacıyla "endüstriyel ağaçlandırmalarla" oluşturulan "ağaç tarlaları" ile
- o çeşitli amaçlarla oluşturulan "ormanlar"

yer alıyor.

Gezegenimizdeki tüm orman ekosistemlerinin %93'ü doğal kökenlidir: 3,75 milyar hektar ! 290 milyon hektardaki "ormanlar" ise insanlar tarafından oluşturulmuş.

ÜLKEMİZDEKİ ORMAN EKOSİSTEMİ ÇEŞİTLERİ

Ülkemizde orman ekosistemleri ile ilgili sayısal bilgiler, öteden beri, son yıllardaki isim değişikliğine karşın, temelde, oluşum ya da oluşturulma ile yönetim biçimlerine göre sınıflandırılıyor:

Normal kapalı orman ("Normal" ya da "Verimli Orman"): Ağaçların tepe çatılarının alanı %11 ve daha fazla örttüğü orman ekosistemleri.

Boşluklu kapalı orman ("Bozuk" ya da "Verimsiz Orman"): Ağaçların tepe çatılarının alanı %10'dan az örttüğü orman ekosistemleri.

Koru ormanı: Tohum kökenli oluşmuş ya da oluşturulacak orman ekosistemleri. Çoğunlukla uzun yönetim süreli -*kesilecek yaş*-, yüksek boylu ağaçların olması hedeflenen kuruluş yapısıdır.

Baltalık ormanı: Sürgün kökenli tıraşlama orman ekosistemleri. Çoğunlukla kısa yönetim süreli ve ince sürgün kökenli ağaçların olması hedeflenen kuruluş yapısıdır.

(Kaynak: OGM)

"Orman" Sayılan Yerlerin* Genişliği:

Dünyada "orman" sayılan yerler gezegenimizin karasal yüzeyinin yaklaşık 1/3'ünü kaplıyormuş: 4,06 milyar hektar ! Başka bir söyleyişle, gezegenimizde kişi başına 0,52 hektar -yaklaşık 5000 m²- "orman" düşüyormuş.

Öte yandan, gezegenimizdeki "orman" sayılan yerlerin %66,1'i yalnızca dokuz ülkede bulunuyormuş:

Gezegeneimizdeki "orman" varlığının böyle dağılımı yalnızca bir şans mıdır?

Ülkeler	Milyon Hektar	%
Rusya Federasyonu	815	20,2
Brezilya	497	12,2
Kanada	347	8,5
ABD	310	7,6
Çin	220	5,4
Avustralya	134	3,3
Demokratik Kongo	126	3,1
Endonezya	92	2,3
Hindistan	72	1,8
Ötekiler	1375	33,9

Kaynak: FAO, Agy, Sayfa 2.

ÜLKEMİZDEKİ ORMAN EKOSİSTEMLERİNİN NİTELİĞİ VE NİCELİĞİ

Orman formu	Normal		Bozuk		Toplam	
	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%
1973						
Koru ormanı	6 176 899	31	4 757 708	23	10 934 607	54
Baltalık ormanı	2 679 558	13	6 585 131	33	9 264 689	46
TOPLAM	8 856 457	44	11 342 839	56	20 199 296	100
1999						
Koru ormanı	8 237 753	40	6 180 587	29	14 418 340	69
Baltalık ormanı	1 789 815	9	4 555 093	22	6 344 908	31
TOPLAM	10 027 568	49	10 735 680	51	20 763 248	100
2005						
Koru ormanı	8 940 215	42	6 499 380	31	15 439 595	73
Baltalık ormanı	1 681 006	8	4 068 146	19	5 749 152	27
TOPLAM	10 621 221	50	10 567 526	50	21 188 747	100
2009						
Koru ormanı	9 494 322	44	6 810 888	32	16 305 210	76
Baltalık ormanı	1 478 187	7	3 606 386	17	5 084 573	24
TOPLAM	10 972 509	51	10 417 274	49	21 389 783	100
2010						
Koru ormanı	9 782 513	45	6 879 866	32	16 662 379	77
Baltalık ormanı	1 420 324	7	3 454 388	16	4 874 712	23
TOPLAM	11 202 837	52	10 334 254	48	21 537 091	100
2015						
Koru ormanı	11 919 061	53	7 700 657	34	19 619 718	87,81
Baltalık ormanı	785.087	4	1 938 130	8,7	2 723 217	12,19
TOPLAM	12 704 148	57	9 638 787	43	22 342 935	100
2019						
Koru ormanı	12 733 660	56	8 806 471	39	21 540 131	94,72
Baltalık Orman	349.850	1,5	850 316	3,7	1 200 166	5,28
TOPLAM	13 083 510	58	9 656 787	42	22 740 297	100

Çizelgedeki veriler oldukça olumlu bir görünüm sergiliyor. Ancak bu bağlamda yalnızca şunları belirtmekle yetineceğim. Bu çizelge, sözgelimi;

- orman yangınları, tarla açma, yerleşme, böcek ve mantar hastalıkları, hava kirliliği -şimdilerde tümüyle unutulmuş "asit yağmurları"- kar ve rüzgar devirmeleri ile başarısız ormanlık çalışmaları;
- madencilik, turizm, enerji, alt yapı, HES vb yatırımlar,
- "özel ağaçlandırmalarla" zeytinliğe, cevizliğe, kestaneliğe, bademliğe, ağaç tarlalarına vb dönüştürülmesi

vb nedenlerle yok edilen ya da niteliği bozulan orman ekosistemlerini kapsamıyor. Ayrıca, görülen artışların, siyasal iktidarın sıkça öne sürdüğü gibi "orman" sayılan yerler dışında yapılan orman ekostemi oluşturma çalışmalarından kaynaklanmadığını da geçerken belirteyim.

"Orman" Sayılan Arazilerin" Genişliğinde 1990-2020 Dönemindeki Değişmeler:

Gezegennemizde "orman" sayılan **araziler**, 1990-2020 döneminde toplam 178 milyon hektar daralmış. Bu miktar, sözgelimi, ülkemizin toplam yüzölçümünün 2,3 katıdır. Dönemler ve yıllık ortalama olarak verildiğinde "iyi" sayılabilecek bu gelişme daha çarpıcı biçimde görünüyor:

Gezegennemizdeki "orman" sayılan arazilerde yıllık "azalmalar" azalıyor !

Dönemler	Yıllık Ortalama Azalma (Milyon Hektar/Yıl)
1990-2000	-7,8
2000-2010	-5,2
2010-2020	-4,7

Aşağıdaki çizelgede ise temel bölgelerde bu üç dönemde "orman" sayılan **arazilerin** genişliklerinde gerçekleşen yıllık ortalama değişimleri (milyon hektar/yıl) aktardım:

"Orman" sayılan arazilerin genişliklerindeki değişimler bölgelere göre de değişiyor !
(Milyon Hektar/Yıl)

Bölgeler	Dönemler		
	1990-2000	2000-2010	2010-2020
Asya	0,2	2,4	1,2
Okyanusya (Japonya, Avustralya vd.)	-0,2	-0,2	4,0
Avrupa	0,8	1,2	0,3
Orta ve Kuzey Amerika	-0,3	0,2	-0,1
Güney Amerika	-5,1	-5,2	-2,6
Afrika	-3,3	-3,4	-3,9

Bu noktada gerçekte ilgilenen herkesin bilebileceği ya da bildiği yahut ayırdında olduğunu sandığım bir gerçekliğe değinmem gerekiyor. Bilmem katılır mısınız: "Şahsıma" sorarsanız, "küresellik" ile "sürdürülebilirlik" vb özellikle 1980'lerde öne sürülen ve pek de kolay benimsenen kavramların, herhangi bir açıklama getirilmeden her durumda kullanılması çok önemli yanılsamalara yol açabiliyor. Sözgelimi, böyle kullanıldığı durumlarda ekolojik, ülkesel, toplumsal, sınıfsal, zamansal gerçeklikler gözden kaçırılabilir çünkü. Örneğin;

"- Gezegennemizde orman ekosistemleri azalıyor mu?"

sorusuna çoğunluk ilk anda büyük bir olasılıkla "Evet, azalıyor" yanıtını verecektir. Yanlış mıdır, hayır; yukarıdaki çizelgeler de bu gerçeği ortaya koyuyor zaten. Çoğu kişi bu yanıtla yetinilebilir kuşkusuz ama pek çok gerçekliği de gözden kaçırabilir. Evet, gezegennemizde orman ekosistemleri azalıyor ama her yerde -ülkede, bölgede, vb- aynı nedenlerle, yanı sıra, aynı hızla azalmıyor. Aksine kimi bölgelerde, ülkelerde ise azalmıyor artıyor. Yukarıdaki çizelgede de görüyorsunuz zaten: Örneğin Avrupa'da, yanı sıra Asya'da artıyor. Ama Çin'in bu değerlendirmenin dışında tutarsanız, orman ekosistemleri, Asya'da da azalıyor vb. Bu yalın gerçek göz önünde bulundurulduğunda, alınabilecek önlemlerin de bölgelere, ülkelere göre farklılaştırılması gerekiyor. Sanıyorum, bu gereğin bilincinde olup da gereğini yapanların da sayısı giderek artıyor.

"Ormansızlaşma" -Orman Ekosistemi Azalması- ve Yeni Orman Ekosistemleri Oluşturma:

Gezegelimizdeki **orman ekosistemlerinin** %93'ü – 3,75 milyar hektar - kendisini doğal olarak yenileyebilmiş **orman ekosistemleriymiş**.

Öte yandan, gezegenimizdeki "orman" sayılan arazilerin ancak %3'ünde -131 milyon hektar- ağaçlandırmalarla oluşturulan orman ekosistemi bulunuyormuş. Bu orman ekosistemleri toplam ağaçlandırılan arazilerin %45'ini oluşturuyormuş.

Gezegelimizde doğal orman ekosistemleri azalırken oluşturulan orman ekosistemleri artıyor !

Dönemler	Doğal Orman Ekosistemleri	Oluşturulan Orman Ekosistemleri
1990-2000	-12	4
2000-2010	-10	5
2010-2020	-8	3

Anlamışsınızdır: Azalmalar -yavaşlayarak da olsa- ile yeniden orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırmalar bu hızla sürerse, gezegenimizin özellikle "az gelişmiş" sayılan ülkelerdeki "orman" sayılan yerlerin, yanı sıra, orman ekosistemlerinin uzun sayılmayacak bir süre içinde - ?- tümüyle yok olabileceği söylenebilir.

Bu noktada, ağaçlandırmalarla oluşturulmuş göreceli olarak en geniş orman ekosistemleri Güney Amerika'da, en azı da Avrupa'da bulunuyormuş:

- ✓ Güney Amerika'da ağaçlandırmalarla oluşturulmuş orman ekosistemleri Bölgedeki tüm ağaçlandırmaların %99'unu, tüm orman ekosistemlerinin ise %2'sini;
- ✓ Avrupa'da ağaçlandırmalarla oluşturulmuş orman ekosistemleri tüm ağaçlandırmaların ancak %6'sını, tüm orman ekosistemlerinin ise %0,4'ünü

oluşturuyormuş. Bu da son derece anlamlı bir durumdur bence: Çünkü Güney Amerika'da oluşturulmuş orman ekosistemlerinin çoğu orman ekosistemi değildir; ülkelerarası ticaret ve sanayi tekellerinin endüstriyel amaçlarla oluşturdukları "plantasyonlar", daha doğru bir söyleyişle "ağaç tarlalarıdır."! Doğal orman ekosistemlerinin içinde ve bitişiğinde yaşayan yerli halkları yerinden yurdundan eden bu yönelim, giderek yoğunlaşan direnişlerle karşılanıyor. Bu noktada orman ekosistemi oluşturma çalışmalarının başta Avrupa olmak üzere çoğunlukla gelişmiş ülkelerin bulunduğu bölgelerde neden göreceli olarak az olduğu sorusu akla geliyor. Neden acaba?

Öte yandan; 1990'dan bu yana gezegenimizdeki **orman ekosistemleri** -"orman" sayılan araziler değil!- toplam 420 milyon hektar azalmış. Ancak bu azalma da giderek azalıyor. Ne var ki, her yıl ormansızlaşan arazilerin ortalama olarak yalnızca yaklaşık yarısı denli yeni orman ekosistemi oluşturulmuş:

Her yıl gerçekleşen ormansızlaşmanın ancak yarısı denli yeniden orman ekosistemi oluşturma çalışması yapılabilmıştır! (Milyon Hektar/Yıl)

Dönemler	Ormansızlaşma	Orman Ekosistemi Oluşturma
1990-2000	-16	8
2000-2010	-15	10
2010-2015	-12	7
2015-2020	-10	5

Gezegelimizdeki ormansızlaşmalar ile orman ekosistemlerindeki bozulmaların, dolayısıyla orman biyolojik çeşitliliğindeki azalmaların temel nedeni tarımsal amaçlarla arazi edinme çabalarımız. Özellikle, 2000 ve 2010 yılları arasında tropikal kuşaktaki ormansızlaşmanın yüzde 40'ı başta sığır yetiştiriciliği, soya fasulyesi ve yağlık palmye tarımı olmak üzere büyük ölçekli ticari tarım, %33'üyse yerel küçük ölçekli tarımsal etkinliklerden kaynaklanıyormuş (FAO, Agy, Sayfa 4).

ÜLKEMİZDEKİ ORMAN EKOSİSTEMİ OLUŞTURMA AMAÇLI AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARI

Ülkemizde yeni -ya da yeniden- orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırmalar kapsamında;

- yaşlandığı, başta odun olmak üzere orman veriminin azaldığı ya da durmuş olduğu varsayılan orman ekosistemlerinin yerlerinde: "Orman ("suni") gençleştirme"-
- "orman" sayılan yerlerdeki çeşitli nedenlerle yok olan ya da edilen orman ekosistemlerinin yerlerinde: "Orman içi ağaçlandırma",
- "orman" sayılmayan yerlerde: "Orman dışı ağaçlandırma" ve
- 2006'da durdurulan "enerji ormanı tesis"

çalışmaları yapıyor.

Öte yandan; orman ekosistemi oluşturma amaçlı çalışmalar hemen hemen tümüyle "devlet ormanı" sayılan yerlerde Orman Genel Müdürlüğü -1970-2012 döneminde +Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü- tarafından yapılmıştır -yapılıyor-

Ülkemizde;

- 1946-2019 döneminde 2482 bin hektar ağaçlandırma (orman içi+orman dışı),
- 1988-2019 döneminde 1132 bin hektar "gençleştirme" -1992 yılından bu yana "doğal" ile "suni" gençleştirme çalışmaları verileri birlikte veriyor.-
- 622,9 bin hektar "enerji ormanı" oluşturma -2005 yılında durdurulmuştur.-

çalışması yapılmıştır. Bu sayıların, başarısız olunduğu ya da çeşitli nedenlerle zarar gördüğü için yeniden ağaçlandırılan yerleri de kapsadığını belirteyim.

Bu noktada "şahsımca" 😊 sorgulanması gereken bir gelişmeyi de bilginize sunayım. Aşağıdaki çizelgeye biraz daha dikkatlice bakar mısınız lütfen:

Etkinlikler	2010-2018 Ortalama	2019	2010-2018 Ortalama =100
Ağaçlandırma (Hektar)	43331	17871	41,2
Gençleştirme (Hektar)	40836	33438	81,9
Suni Gençleştirme (Hektar)	9637	8786	91,2
Erozyon Önleme (Hektar)	80746	16538	20,5
Orman Ağacı Fidanı Üretimi (Bin Adet)	383582	242436	63,2
Tohum Üretimi (Bin Ton)	223	133	59,6
Etüt-Proje (Sayı)	780	566	72,6
Etüt-Proje (Hektar)	298891	180684	60,5
Özel Ağaçlandırma (Hektar)	5207	3692	70,9
Mera İyileştirme (Hektar)	14306	8088	56,5

Şimdi de çizelgedeki verileri aşağıda sunacağım bilgiler birlikte değerlendirir misiniz:

- 2020-2018 döneminde yılda ortalama 15,5 milyon m3 "endüstriyel odun" hasat edilirken, bu miktar 2019 yılında %43 artışla 22,1 milyon m3'e çıkarılmıştır.
- OGM'nin her yıl sattığı ürün miktarı 2013-2018 döneminde toplam –"endüstriyel odun"+ "yaka-cak odun"+ "dikili ağaç satışı"- 20 milyon m3 iken 2019 yılında 26,2 milyon m3 olmuştur.
- OGM'nin orman ürünü satış gelirleri, dolayısıyla ilgili yönetmelik gereğince bu gelirden ağaçlandırma çalışmalarına ayrılması gereken %6'lık pay da artmıştır.

Bu gelişmeleri göz önünde bulundurarak soracağım soru ise şöyle:

OGM'nin yaptığı orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırma çalışmalarlarıyla ilgili etkinlikler 2019 yılında ne oldu da bu denli azaldı ?

Oysa 2018 yılında çıkan orman yangınlarıyla zarar gören orman ekosistemi genişliği 5644 hektar iken bu genişlik 2019 yılında 11332 hektara çıkmıştı. Bu durumda orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırma çalışmalarının önceki yıldan daha fazlası olması gerekmiyor muydu? Anlaşılan, 2019 yılında OGM'de de "bir şeyler olmamış ama pek çok şey yaşanmış" 😊

Orman Ekosistemlerinde Biyoçeşitlilik:

GlobalTreeSearch'in* veri tabanından aktarıldığına göre gezegenimizdeki orman ekosistemlerinde tam 60082 ağaç türü bulunuyormuş ve bu türlerin %45'i yalnızca on bitki ailesindenmiş. Ayrıca ağaç türlerinin %56'i endemikmiş -doğal olarak tek ülkede bulunabiliyormuş!-

Öte yandan, IUCN'nin – *Ülkelerarası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği* - saptamalarına göre Aralık 2019 itibariyle "kırmızı dizelgede" tam 20334 ağaç türü yer alıyormuş; ki bunların da 8056'sı "küresel tehdit altında" – "kritik tehdit altında" ile "tehlike altında ve korumasız durumda"- sayılıyormuş. Öyle ki, 1400'den fazla ağaç türü için "ivedi koruma eylemi" gerekiyormuş.

Ülkeler	Tür Sayısı	Ülkeler	Tür Sayısı
Brezilya	9223	Çin	4680
Kolombiya	6021	Peru	4612
Endonezya	5623	Ekvator	3750
Malezya	5458	Meksika	3514
Venezüella	4879	Madagaskar	3297

FAO, Agy, Sayfa 4.

Gezegenimizdeki orman ekosistemlerinde ağaç türlerinin yanı sıra çok sayıda başka canlı türleri de bulunuyormuş: Belirttiğim kaynakta çeşitli araştırmacıların 2000'li yıllardaki yayınlarından derlenen şu bulgular ile kestirime de yer verilmiş (FAO, Agy, Sayfa 5):

- ✓ Gezegenimizdeki bitkilerin büyük çoğunluğu -%94'ü- çiçekli bitkilerden oluşuyormuş. Bu bitkilerin %60'ı tropikal bölgelerde olmak üzere 391 bininin beslenme dokuları ayrı oluşmuşmuş, - "yüksek bitkiler" ya da "vasküler"- . Ki bunların 21'ü büyük bir olasılıkla yok olma durumundaymış;
- ✓ Tüm gezegenimizde %93'ün üzerinde kısmı henüz tanımlanmamış 2,2 ila 3,8 milyon dolayında mantar türü bulunduğu kestiriliyormuş; ki bunların yalnızca 144 bini isimlendirilebilmiş.
- ✓ Gezegenimizdeki omurgalı hayvan türü sayısının 70 bin olduğu kestiriliyormuş. Bu türlerin arasında 5 bin dolayında amfibi -hem karasal hem sucul ortamlarda yaşayabilen- ile 7,5 bin kuş ve 3,7 bin memeli hayvan türü bulunuyormuş. Ayrıca, yine tüm gezegenimizde toplam 1,3 milyon omurgasız hayvan türü yaşıyormuş ama bu sayının 5 ile 10 milyon olduğuna ilişkin savlar da varmış. Bu türlerin de çoğunluğu orman ekosistemlerinde yaşıyormuş ve çoğu da böcek türleriymiş.

ÜLKEMİZDE "ORMAN" SAYILAN YERLER ile ORMAN EKOSİSTEMLERİNDEKİ BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VARLIĞI

Biyoçeşitlilik varlığını ekosistemler özelinde nitel ve niceliksel olarak belirlemenin, yanı sıra, izlemenin kimileri aşılamayacak türden çeşitli zorlukları var. "Şahsımın" bu konuda özel çalışmaları yok. Bu nedenle ancak çeşitli kaynaklardan** yararlanarak aktaracağım aşağıdaki sayılara sakinimli yaklaşmanızı öneririm. Ayrıca bu sayıların çoğunun kestirime dayandığını da belirtiyim:

* GlobalTreeSearch: Gezegenimizdeki ülkelerin ağaç türleri ile dağılımlarına ilişkin bilgileri içeren çizelge. Botanik Bahçeleri Ülkelerarası Koruma Birlikteliği - Botanik Garden International Conservation- (Kaynak: https://tools.bgci.org/global_tree_search.php?action=about; Erişim 20 Eylül 2020))

**Toplu ve güncel verilere ulaşamadım ne yazık ki. Bu nedenle değişik zamanlarda üretilebilmiş, kimileri yayımlanmamış, çeşitli belirlemeler ile kestirimlerden yararlandım. Yararlandığım kaynaklar:

- ✓ OGM; **Orman Varlığımız 2006**, Sayfa 54.
- ✓ Hüma ÜLGEN, Uğur Zeydanlı; **Orman ve Biyolojik Çeşitlilik**, Doğa Koruma Merkezi, 2008, Ankara
- ✓ Josep Del HAYO, Josep Del- ANDREW Elliot, - Jordi SARGATAL; **Handbook of The Birds of the World**, Birdlife International-Lynx Editions Volume 2, 1994, Barcelona (Kuşbilimcisi Sayın Asaf ERTAN'ın yardımlarıyla hazırlanmıştır.)

Varlıklar	Sayılar
Odunsu Bitkiler	53
Otsu Bitkiler	40
Kuşlar	86
Büyük Memeliler	14
Küçük Memeliler	13
Sürüngenler ve Çift Yaşamlılar	9
Kelebekler	6

Ülkemizde Orman Amenajman Yönetmeliği'nin 13. Maddesinde yapılacak sekiz "envanter" kapsamında "Biyolojik Çeşitlilik Envanteri" de yer verilmiştir. 23. Maddede ise bu "envanterin" nasıl yapılacağı düzenlenmiştir. Buna göre;

(1) *Biyolojik çeşitlilik envanteri; planlama biriminde bulunan bitkisel türler, yaban hayvanları, genetik çeşitlilik, ekosistem ve süreç çeşitliliğine ait sayısal verilerinin derlenmesi ve yersel dağılım haritalarının düzenlenmesi işlerini kapsar. Disiplinler arası katılımcı anlayış çerçevesinde, ülke ormanlarında biyoçeşitliliği korumaya yönelik konumsal ve zamansal düzenlemeleri yapılır. Biyolojik çeşitlilik envanteri, konunun uzmanlarınca hazırlanarak plan yapıcısına verilir.*"

Ancak bu kural, deyim yerindeyse, hemen hemen tümüyle "kağıt üzerinde kalıyor". Dolayısıyla, "orman" sayılan yerlerdeki, yanı sıra, orman ekosistemlerindeki biyolojik çeşitlilik varlığı gerçekçi olarak belirlenemiyor.

"El Değmemiş" Orman Ekosistemleri*:

Gezegennemizde 1,11 milyar hektar "el değmemiş" –"primary forests"-; daha açık bir söyleyişle, doğal oluşumundaki yapısal özelliklerini, örneğin ağaç ve ağaççık türü bileşimi başta olmak üzere biyolojik çeşitliliğini, ekolojik ilişkilerini, bu kapsamda doğal değişim süreçlerini sürdürebilen orman ekosistemi varmış. Bu orman ekosistemleri, 1990-2020 döneminde 81 milyon hektar azalmış. Kestirime göre 2010-2020 dönemindeki azalma bir önceki dönemde, yani 2000-2010 döneminde daha çokmuş.

Öte yandan el değmemiş orman ekosistemlerin %61'i Brezilya, Kanada ile Rusya Federasyonu'nda bulunuyormuş.

ÜLKEMİZDE "EL DEĞMEMİŞ" ORMAN EKOSİSTEMLERİ

Ülkemizde "el değmemiş" sayılabilecek nitelikte orman ekosistemlerinin bulunup bulunmadığını bilmiyorum; büyük bir olasılıkla artık yoktur. Ancak FAO'nun dipnotta yer verdiği açıklaması temel alınır, bu terimi, "işletmeye açılmamış orman ekosistemleri" olarak da anlayabiliriz. Ülkemizde henüz işletmeye açılmamış orman ekosistemleri var olduğunu sanıyorum ancak genişliğini bilmiyorum; arandım ama böyle bir bilgiye ulaşamadım.

Özel Amaçlarla Koruma Altına Alınmış Arazilerdeki Orman Ekosistemleri:

Gezegennemizde çeşitli amaçlarla koruma altına alınmış arazilerde 726 milyon hektar orman ekosisteminin bulunduğu kestirilmiştir. Bu gibi orman ekosistemlerinin %31'i Güney Amerika'da bulunuyormuş. 1990 yılından bu yana da bu orman ekosistemlerinin genişliği 191 milyon hektar artmış.

Öte yandan; temel Bölgelerin korunan arazilerdeki orman ekosistemi oranlarını aşağıda sergiledim:

Bölgeler	%	Bölgeler	%
Güney Amerika	31	Okyanusya	16
Afrika	27	Kuzey ve Orta Amerika	11
Asya	25	Avrupa	6
Dünya	18		

* El değmemiş orman ekosistemi" -"Primary forests"-: FAO tarafından; "doğal olarak yenilenmiş doğal ağaç türlerinin oluşturduğu orman ekosistemleri. Bu orman ekosistemlerinde insan etkinlikleri varlığı olduğu açıkça görülmez, yanı sıra, ekolojik süreçler aksamaksızın sürer. (<http://www.fao.org/fsnforum/activities/discussions/primary-forest>; Erişim 28 Eylül 2020).

ÜLKEMİZDE "KORUNAN ALAN" VARLIĞI

Ülkemizde "orman" sayılan yerler ile orman ekosistemlerini çeşitli amaçlarla özel olarak koruma altına alma çabalarının 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Kanunu'nun 43. Maddesinde yer verilen "muhafaza ormanları" ile ilgili düzenlemeyle başlatıldığı söylenebilir. Daha sonra;

- 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 23 ile 24. Maddeleri -"muhafaza ormanları"- ve 25. Maddesiyle de "Milli Parklar" ile ilgili düzenlemelerle;
- 1983 yılında çıkarılan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'yla,
- Yine 1983 yılında çıkarılan 383 sayılı KHK'yla,
- 2003 yılında çıkarılan Kara Avcılığı Kanunu'yla

bu çabaların kapsamı giderek genişletilmiş; "korunan alanlar" çeşitlendirilmiştir. Bu alanların çoğunluğu "devlet ormanı sayılan yerlerdedir, yanı sıra orman ekosistemleriyle kaplıdır. Aşağıdaki çizelgede 2019 yılındaki "korunan alanların" sayısal varlığı sergilenmiştir:

"Korunan Alanları"	Sayı	Hektar
Milli Parklar	44	868428
Tabiat Parkı	247	106836
Tabiat Anıtı	116	9389
Tabiatı Koruma Alanı	30	46726
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	82	1159480
Mahalli Öneme Sahip Sulak Alan	12	13719
Ulusal Öneme Sahip Sulak Alan	56	800588
Ramsar Alanı	14	184487
Muhafaza Ormanı	55	251493
Gen Koruma Ormanı	325	43016
Tohum Meşcereleri	315	41567
Tohum Bahçeleri	202	1471
Şehir Ormanları	34	10198
TOPLAM	1532	3537398

Bu noktada dikkatinize çekmek istiyorum: Ekolojik koşulların son derece çeşitlilik gösterdiği ülkemizde "tabiatı koruma alanlarının" (TKA) sayısı hiç artmamışken "muhafaza ormanı" sayılarının sayısı ise uzun yıllardır çok az değişmiştir. Buna karşılık "tabiat parkı" (TP) özellikle 2005 yılında sonra hızla artarak 247'ye ulaşmıştır. Öte yandan, bu bağlamda, "milli parklar", TKA'lar ile TP'den nasıl yararlandığını gözden kaçırılmaması gerekiyor. Örneğin; TP'ler artık ticari amaçlarla yönetilen tesislerin yapılabildiği ortamlara dönüşmüştür. Araştırma ve eğitim etkinlikleri için ayrılan TP'lerden ise bu amaçlarla yararlandığını ne duydum ne de gördüm 😞. Öyle ki, TP'lerin yapısal özelliklerine ilişkin bilgiler bile ayrılma gerekçesinden belirtilen genel değerlendirmelerden öteye geçmiyor ve çoğu da güncelliğini yitirmiştir. Ayrıca çoğu yörede uygulayıcı bilimler sorumluluk alanlarında bu gibi yerlerin bulunduğu ayırında değil. TP'ler ise herkese açık, daha çok gezme ve dinlenme amacıyla yararlanılıyor. Öyle ki, TP'ler artık ticari amaçlarla yönetilen tesislerin yapılabildiği ortamlara dönüşmüştür.

"Orman" Sayılan Arazilerin Mülkiyeti:

Gezeganimizde "orman" sayılan arazilerin çoğunluğu - %73'ü- kamu mülkiyetindeymiş. Kamusal mülkiyetteki bu gibi araziler giderek azalırken 2015 yılında %22'lik paya sahip özel mülkiyetteki "orman" sayılan arazilerin genişliği giderek artıyormuş. Ne var ki, FAO, bu değişimin özel kişi ya da kuruluşların kendi mülkiyetteki arazilerde yeni orman ekosistemi oluşturma çalışmalarından mı yoksa kamusal mülkiyetteki "orman" sayılan arazilerin özelleştirilmesinden mi kaynaklandığını belirtmiyor. Özel mülkiyetteki "orman" sayılan araziler oranındaki artışa karşılık kamusal mülkiyetteki "orman" sayılan arazilerin oranının azaldığı göz önünde bulundurulursa, söz konusu değişim, "şahsıma" kalırsa, özelleştirmelerden kaynaklanıyor.

ÜLKEMİZDE "ORMAN" SAYILAN YERLERİN MÜLKİYETİ

Ülkemizde hukuksal olarak "orman" sayılan yerlerin hemen hemen tümü her dönemde devletin mülkiyetinde olmuştur. Ancak Osmanlı Devleti'nde çeşitli kişilerin, vakıfların yönetimine, daha sonraları ise mülkiyetine geçirilen "orman" sayılan yerler olmuştur. Cumhuriyet döneminde ise, 1945 yılında çıkarılan 4785 sayılı yasayla ülkedeki "orman" sayılan tüm yerler devletleştirilmiştir. Ancak, 1950 yılında bu yerlerin büyük bir kısmı yine sahiplerine "devredilmiştir. Öte yandan hem 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Kanunu'nun 3. Maddesinde hem de 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 4. Maddesinde "orman" sayılan yerlerin mülkiyet türleri belirlenmiştir. Günümüzde de yürürlükte olan 6831 sayılı yasanın 4. Maddesine göre ülkemizde "orman" sayılan yerler üç kümeye ayrılmıştır:

- "Devlet ormanları"
- "Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar"
- "Hususi ormanlar"

Bu kümelerdeki "orman" sayılan yerlerin bu kümelere dağılımına, yapısal özelliklerine ilişkin bilgilerin tutarlı ve günce olmadığını belirteyim:

Mülkiyet	Hektar	%
Devlet	22716874	99,90
Özel	19269	0,08
Kamu	4154	0,02
Toplam	22740297	100

Devletin mülkiyetinde olmayan "orman" sayılan yerlerin yönetimin Anayasanın 169. Maddesine göre devletin "gözetiminde" olduğu bu bağlamda gözden kaçırılmamalıdır. Ancak Çal'daki -Denizli- gerçek ve tüzel kişilerin "özel ormanları" dışında bu gözetimin ne denli gereğine göre yapıldığı ayrıntılı çalışmalar yapılmamıştır. Türkiye Ormanlıklar Derneği'nin Çal'daki "özel ormanlarla" ilgili ayrıntılı incelemesine bakılırsa söz konusu gerek Çal'da bile yerine getirilmiyor*.

Orman Ekosistemlerinden Yararlanma Amaçları:

Gezegeneimizdeki "orman" sayılan arazilerin %30'unu oluşturan 1,15 milyar hektar, yalnızca çeşitli **orman ürünlerini hasat etmek** amacıyla yönetiliyormuş. "Orman" sayılan yaklaşık 749 milyon hektar araziden ise, orman ürünlerinin hasat edilmesinin yanı sıra birden fazla amaçlarla yararlanılmıyormuş. Ancak, bu orman ekosistemleri 1990'dan bu yana %20 oranında -yaklaşık 71 milyon hektar- azalmış. Buna karşılık, yalnızca orman ürünü hasat etmek amacıyla yönetilen "orman" sayılan arazilerin genişliğinde önemli bir değişiklik olmamış.

Öte yandan, gezegenimizdeki orman ekosistemlerinin yaklaşık %10'unu oluşturan 424 milyon hektar, **biyoçeşitliliğin korunması** amacıyla yönetiliyormuş. 1990-2020 döneminde, önemli bir kısmı 2000-2010 döneminde olmak üzere, 111 milyon hektar orman ekosistemi bu amaçla yönetilmek üzere ayrılmış. Ancak, bu orman ekosistemlerinin genişliğindeki artış 2010-2020 döneminde yavaşlamış.

Gezegeneimizde öncelikle **toprak su dengesinin korunması** amacıyla yönetilen orman sayılan arazilerin genişliği 398 milyon hektarmış. Bu miktarın 119 milyon hektarı 1990'dan bu yana ayrılmış.

Yalnızca 2010-2020 döneminde yılda ortalama 186 bin hektar olmak üzere 180 milyon hektar orman ekosistemi halkın **çeşitli toplumsal amaçlarla** -dinlenme, spor, eğlence, sağlık, eğitim, turizm vb- yararlanmasına açılmış.

* Anonim; "Çal ve Civarında Devletten Başkası Tarafından Yapılan Ağaçlandırmalar Sonucu Oluşan Ormanlar ve Ağaçlık Alanların Sorunları ve Çözüm Yollarına İlişkin Çalışma Grubu Raporu" (https://www.ormancilar-derneği.org/dosyalar/files/cal_ormanlari.pdf; Erişim 20 Eylül 2020).

ÜLKEMİZDE ORMAN EKOSİSTEMLERİNİN YÖNETSEL AMAÇLARI

Ülkemizde orman ekosistemlerinin yönetim planlarının hazırlama tekniği "sık" sayılabilecek aralıklarla değiştirilmiştir. En son 1991 ile 2008 yıllarında yeniden düzenlenen Orman Amenajman Yönetmelikleriyle ise orman ekosistemlerin yönetim amaçlarının çeşitlendirilmiştir. Bu kapsamda ülkemizde orman ekosistemleri, "Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajmanı" yaklaşımıyla hazırlanan planlarla toplam 4 "ana işlev" altında 10 "işlev", bu kapsamda da 54 "orman işletme amacına göre ayrılıp yönetiliyor. Aşağıdaki çizelgelerde farklı tarihli kaynaklara göre çeşitli yönetim amaçlarına ayrılmış orman ekosistemi genişliklerini sergiledim:

Ekonomik		
İşlevler	Hektar	%
Orman Ürünleri Hasadı	10138990	47,9
Ekolojik		
Doğa Koruma	4251039,4	20,1
Erozyon Önleme	2429897,7	11,5
İklim Koruma	101576,6	0,5
Hidrolojik	3599328	17,0
Toplam	10381841,7	49,0
Toplumsal		
Toplum Sağlığı	86799	0,4
Estetik	364354	1,7
Ekoturizm ve Rekreasyon	117521,8	0,6
Ulusal Savunma	75963,5	0,4
Bilimsel	23277	0,1
Toplam	667915,3	3,2
GENEL TOPLAM	21188747	100

Kaynak: OGM, Orman Varlığımız 2006, Sayfa 26

İşlevler	Normal Kapalı (Hektar)	Boşluklu Kapalı Hektar)	Toplam Hektar)	%
Ekonomik	7.411.790	3.831.304	11.243.094	50
Ekolojik	4.192.532	5.095.315	9.287.847	42
Toplumsal	1.099.826	712.168	1.811.994	8
TOPLAM	12.704.148	9.638.787	22.342.935	100

Kaynak: OGM, Türkiye Orman Varlığı, 2015, Sayfa 16

Orman ekosistemleri ne türden olumsuzluklarla karşı karşıya?

Gezegennemizde orman ekosistemlerini çeşitli yönlerde ve düzeyde etkileyebilecek olumsuzluklar yaşanıyor. Örneğin;

- ✓ 2015 yılında yaklaşık 98 milyon hektar orman ekosistemi yangınlardan etkilenmiş*; Öyle ki, yangınlar aynı yıl toplam "orman" sayılan yerlerin yaklaşık yüzde 4'ünde yaşanmış. Orman yangınlarından etkilenen "orman" sayılan tüm yerlerin üçte ikisinden fazlası Afrika ve Güney Amerika'daymış.
- ✓ 2015 yılında çoğunluğu ılıman ve Kuzey kuşaklarda olmak üzere yaklaşık 40 milyon hektar orman ekosistemi böcek, mantar, olumsuz hava olayları vb nedenlerle çeşitli düzeylerde zarar görmüş.

Söz konusu yayında başka olumsuzluklar ilgili verilere yer verilmemiş.

ÜLKEMİZDE "ORMAN" SAYILAN YERLER ile ORMAN EKOSİSTEMLERİNE ZARAR VEREN OLUMSUZLUKLAR

"Orman" sayılan yerler ile, orman ekosistemlerine zarar veren etkinliklerin, yanı sıra, olumsuzlukların niteliği ile niceliği ve nedenleri ülkelere, bölgelere, toplumların ekonomik, toplumsal ve kültürel koşullarına ve zamana göre değişebiliyor. Örneğin ülkemizde;

- teknik dışı yararlanmalar,
- ormancılık politikaları ile yanlış ormancılık tekniği uygulamaları,
- yangınlar,

- böcek, mantar vb "zararlılar",
- fırtına, kar vb iklimsel oluşumlar,
- hava kirliliği,
- tarla açma, yerleşim yerine dönüştürme, izinsiz hayvan otlatma ile yakacak ve yapacak odun sağlama,
- "orman" sayılan yerlerde yapılan HES, RES, madencilik, turizm, alt yapı vb yatırımlar

Ülkemizde çokça yaşanan olumsuzluklardır. Ne var ki, tüm bu olumsuzluklara ilişkin sayısal bilgiler düzenli olarak üretilmiyor, üretilen kimi verilere ise ulaşamıyoruz. Ulaşabildiklerimi aşağıda sergiledim:

- 1937-2019 döneminde saptanabilen ve kaydedilen 110 bin orman yangını çıkmış, yaklaşık 1,7 milyon hektar orman ekosistemi çeşitli düzeylerde zarar görmüş;
- 1988-2019 döneminde üzerindeki orman – ve *maki*- ekosistemleri kaldırılarak 52 bin hektar tarım, 33 bin hektar da yerleşim arazisine dönüştürülmüş;
- 1988-2019 döneminde 301 bin "ağaç kesme", 127 "izinsiz orman ürünü taşıma" ile 119 bin "izinsiz hayvan otlatma" eylemi olduğu saptanmış;
- yalnızca 2019 yılında 205 hektar orman ekosisteminde böcek, mantar vb zararlılarıyla savaşılmış;
- 2012-2019 döneminde verilen toplam 44557 izinle "orman" sayılan 293822 hektar yer çeşitli ormancılık dışı kullanımlara "tahsis edilmiştir". Bu kapsamda madencilik için verilen 20364 izinle "orman" sayılan 77281 hektar yer madencilik etkinliklerine "tahsis edilmiş".

Daha önce de belirttiğim gibi bu gerçekleştirmelerde hukuksal olarak "orman" sayılan yerler daralmıyor ama orman ekosistemleri çeşitli düzeylerde zarar görebiliyor ya da tümüyle yok edilebiliyor.

"Sonsöz" yerine...

Siz olsaydınız bu "...Sessiz Tartışmaları" nasıl bitirirdiniz ?

Yanıtınızı lütfen benimle de paylaşırsanız sakın sakın (!) tartışabiliriz ! Bakarsınız, böylece "Covid-19'la mücadeleye" yeni bir boyut da kazandırmış olabiliriz 😊